

Prva evropska ekspedicija za proučavanje uticaja čovjeka na mora i obalne regione boraviće u Crnoj Gori od 18. do 23. juna

Nakon osam mjeseci uzorkovanja duž obale Atlantskog, Baltičkog i Sjevernog mora tokom 2023. godine, ekspedicija pod nazivom „Obilazak evropskih obala“ (engl. *Traversing European Coastlines* - TREC) tokom 2024. godine istražuje i mediteransku obalu.

TREC je prvi projekat za proučavanje obalnih ekosistema i njihovog odgovora na okolinu koji se realizuje na nivou kontinenta. Naša mora i obale domaćini su izuzetno bogatog biodiverziteta i igraju ključne uloge u stabilnosti i održivosti širih ekosistema. Međutim, antropogeni uticaji dovode do ubrzanog gubitka genetskog diverziteta vrsta i uništavanja funkcionalnih ekosistema. Uzorkujući duž cjelokupne evropske obale, **TREC ekspedicija će obezbijediti bogatije i dublje razumijevanje kako ekosistemi reaguju na izazove koje uzrokuju prirodna i čovjek.**

Ekspediciju TREC predvodi Evropska laboratorija za molekularnu biologiju (EMBL), zajedno sa Fondacijom „Tara Ocean“, konzorcijumom „Tara OceanS“ i Evropskim centrom za resurse morske biologije (EMBRC). Okuplja više od **150 istraživačkih timova iz preko 90 institucija u 21 evropskoj zemlji** i takođe uključuje lokalne partnere duž rute uzorkovanja, kao što je Institut za Biologiju mora Univerziteta Crne Gore.

Ekspedicija kombinuje naučne aktivnosti na kopnu i na moru do najsitnijih detalja. U Crnoj Gori, putujući mobilnim laboratorijama EMBL-a i na jedrilici Tara naučnici će prikupljati uzorke vode, zemlje, sedimenata i aerosola u crnogorskim vodama. Na svakoj poziciji radiće zajedno sa lokalnim partnerima, poput Instituta biologiju mora, Univerziteta Crne Gore. Tokom boravka ekspedicije, biće realizovane i različite aktivnosti za medije, škole i širu javnost.

Mogućnosti za medije

Na zahtjev, moguće je učestvovati u aktivnostima uzorkovanja planiranim za **22. jun** u Kotoru, zajedno sa istraživačima koji putuju u mobilnim laboratorijama EMBL-a ili na brodu Tara.

Ukoliko ste zainteresovani, molimo vas da pišete na media@embl.org - rok za prijavu je **20. jun**.

Aktivnosti za širu javnost

 TREC u gradu - Uvijek ste želeli da se igrate sa mikroskopom? Bacite pogled naš pop-up štand!

Dvorište Akvarijuma Boka

20. jun 9.00h - 12.00h

21. jun 9.00h - 12.00h

 Trči naučniče, trči! - Dođite i igrajte ogromnu igru - TREC izdanje!

Plato ispred Pomorskog fakulteta

19. jun 18.00h - 21.00h

21. jun 18.00h - 21.00h

22. jun 18.00h - 21.00h

 Nexus ostrvo - Testirajte svoje istraživačke vještine u ovoj igri: pridružite se ekspediciji otkrivajući i proučavajući organizme koji žive na Ostrvu Nexus... da li ćete uspjeti da ih spasite?

Sala Instituta za biologiju mora

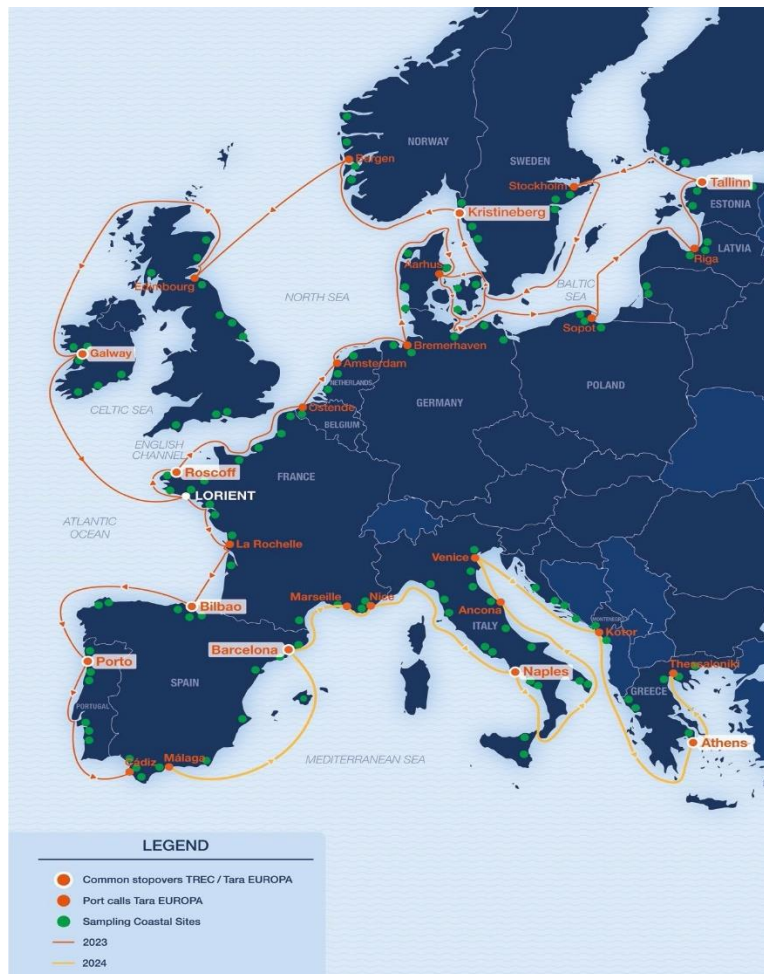
20. jun 9.00h - 12.00h

21. jun 9.00h - 12.00h

TREC aktivnosti za angažovanje javnosti organizovane u Kotoru dio su projekta BIOcean5D (interdisciplinarni projekat sufinansiran od strane EU, kroz program „Horizont Evropa“).

Naučna ekspedicija

Cilj ekspedicije je proučavanje biodiverziteta i ekosistema na kopnu i na moru, kao i izučavanje interakcija međusobnih interakcija organizama te interakcija sa okolinom. Naučni timovi prikupljaju informacije o faktorima poput prisustva zagađivača, antibiotika, pesticida ili hormona, kao i temperature, saliniteta i koncentracije kiseonika. Na svakoj tački gdje tim EMBL-a i saradnici vrše uzorkovanje zemljišta, sedimenata i plitke vode, jedrilica Tara paralelno vrši uzorkovanje morskih ekosistema - istog dana i u neposrednoj blizini. Ukupno, TREC će ispitati biodiverzitet i molekularnu prilagodljivost života na **120 obalnih lokacija za uzorkovanje u 21 evropskoj zemlji**.

Pan-evropska priroda ovog projekta znači da će uzorci biti uzeti na standardizovan način. To će omogućiti poređenje i ispitivanje podataka širom Evrope, umjesto regionalnog ili nacionalnog nivoa, na način koji ranije nije bio moguć.

EMBL zahvaljuje na velikodušnoj podršci brojnih institucija, donatora i sponzora, naročito Fondaciji *Manfred Lautenschläger*, *Eppendorf SE*, *Carl Zeiss Microscopy* i prijateljima EMBL-a koji su omogućili realizaciju TREC-a.

Dodatne informacije:

[TREC – Obilazak evropskih obala](#)

[TREC – Paket za medije , uključujući biblioteku slika i video zapisa](#)

Kontakti:

EMBL - Dorota Badowska, +491511437 - media@embl.org

Institut za biologiju mora, Univerzitet Crne Gore - Branka Pestorić, +38268592893; branka06@gmail.com

O EMBL-u

Evropska laboratorija za molekularnu biologiju (EMBL) je vodeća evropska laboratorija za biološke nauke. Pruža liderstvo i koordinaciju u oblasti bioloških nauka širom Evrope, a njeno vrhunsko fundamentalno istraživanje traži kolaborativna i interdisciplinarna rješenja za neke od najvećih društvenih izazova. Laboratorija obezbjeđuje obuku za studente i naučnike, podstiče razvoj novih tehnologija i metoda u oblasti bioloških nauka i nudi vrhunsku istraživačku infrastrukturu za širok spektar usluga koji se odnose na eksperimentalno istraživanje i obradu podataka.

EMBL je međuvladina organizacija sa 29 država članica, jednim pridruženim članom i jednim budućim članom. Djeluje na šest lokacija koje se nalaze u Barseloni, Grenoblu, Hamburgu, Hajdelbergu, Hinkstonu blizu Kembridža i Rimu, gdje nastoji da pruži bolje razumijevanje života u prirodnom kontekstu, od molekula do ekosistema. www.embl.org

O Fondaciji „Tara Ocean“

Fondacija „Tara Ocean“ - prva fondacija od javnog interesa u Francuskoj posvećena Okeanu - ima dvije glavne misije: istraživanje okeana radi boljeg razumijevanja i dijeljenje naučnih saznanja o okeanu radi podizanja svijesti javnosti. Već 20 godina, Fondacija podržava inovativnu nauku o okeanu, u partnerstvu sa vodećim svjetskim istraživačkim centrima, u cilju proučavanja morskog biodiverziteta te posmatranja i predviđanja uticaja klimatskih promjena i zagađenja.

Suočena sa hitnom potrebom da zaštita okeana postane zajednička odgovornost, Fondacija podiže svijest javnosti o izazovima sa kojima se okean suočava, edukuje mlade generacije, olakšava međunarodnu saradnju i pokreće donosiocje odluka. Zahvaljujući svom specijalnom statusu posmatrača u Ujedinjenim nacijama, Fondacija aktivno učestvuje u donošenju ključnih odluka u korist okeana. Proučavanje i zaštita okeana znači brigu o globalnom zdravlju naše planete i naše budućnosti. <https://fondationtaraocean.org/>

O EMBRC-u

Evropski centar za biološke resurse mora je evropska istraživačka infrastruktura koja ima za cilj unapređenje nauke o okeanima kako bi na bolji način odgovorila na društvena pitanja.

Organizacija usmjerava naučnike, industrije, donosiocje odluka i građane ka otvorenoj i inkluzivnoj nauci. Okupljajući više od 70 morskih stanica i institucija u Evropi, predstavlja izvanrednu polaznu tačku za istraživače koji proučavaju morski biodiverzitet i ekosisteme širom svijeta. Fokusirajući se na transnacionalni pristup, pruža visok nivo istraživačkih usluga, morske podatke putem svog observatorija bioraznolikosti EMOBON (Evropska mreža za posmatranje morske omike biodiverziteta), i ekspertizu u mleskoj biologiji i ekologiji.

EMBRC nastoji da podrži prenos znanja i tehnologije na globalnom nivou u cilju promovisanja održivog korišćenja živih morskih resursa. Suočavajući se sa ekološkim izazovima, EMBRC doprinosi izgradnji procesa donošenja odluka zasnovanog na nauci kako bi se podstakla dalja akcija na međunarodnom nivou. EMBRC ima status Evropskog istraživačkog konzorcijuma infrastrukture (ERIC), koji je odobrila i procijenila Evropska komisija, od 2018. godine. <https://www.embrc.eu/>

O Institutu za biologiju mora, Univerzitet Crne Gore

Institut za biologiju mora osnovan 1961. godine, prošao je kroz nekoliko organizacionih promjena, postajući dio Univerziteta Crne Gore 2004. godine. Više od 60 godina, Institut se fokusira na proučavanje morskih ekosistema južnog Jadrana, istražujući odnose između morskog života i faktora životne sredine, i procjenjujući uticaje klimatskih promjena i ljudskih aktivnosti.

Institut sprovodi i fundamentalna i primijenjena istraživanja, doprinoseći očuvanju životne sredine, ribarstvu, marikulturi i upravljanju obalnim područjem. Intenzivno saraduje na nacionalnim i međunarodnim projektima, učestvujući u više od 120 projekata od 2011. godine. Naučni rezultati Instituta, uključujući više od 200 publikacija, poboljšali su njegovu reputaciju na globalnom nivou.

Organizovan u pet laboratorija i jedan Centar, Institut se bavi raznim aspektima morskog istraživanja, uključujući okeanografiju, morske ribarstvo, plankton, kvalitet vode i morski biodiverzitet. Pored toga, angažuje se u komercijalnim aktivnostima kao što su testiranje kvaliteta vode i upravlja Akvarijumom Boka, prvim javnim akvarijumom u Crnoj Gori. Rad Instituta je ključan za održivo upravljanje i zaštitu morskog ekosistema Jadranskog mora.